

Debat

Telefon 99353535 E-mail debat@nordjyske.dk
Adresse Langagervej 1, 9220 Aalborg Øst

» Landets medier og journalister bør bruge alle deres kræfter på at dække de nyheder og diskussioner, der er i dansk politik, frem for al den spaltepads på spekulationer, analyser og målinger.

PETER HUMMELGAARD, folketingsmedlem (S), i BT

Grundvand udfordret

Af Jens Iversen

bestyrelsesmedlem i Landsforeningen Bæredygtigt Landbrug "Dalhavegård", Åstorpvej 78 6070 Christiansfeld

ARSEN: Debatten om drikkevandet er særdeles relevant, men den er farlig, når man kun fokuserer på enkelte forhold og holder mange andre reelle trusler ude af billedet. Samtidig er debatten præget af følelser og frygt frem for viden og saglighed.

Man undersøger kun drikkevandet for udvalgte stoffer, og man finder selvfølgelig ikke, hvad man ikke leder efter. Listen over stoffer, der ikke tales om og der ikke undersøges for, men som kan true grundvandet, er meget lang. Vi kan starte med de 33 forskellige, tilladte pesticider, som bruges i det økologiske landbrug. Dernæst må vi se på hormoner, østrogener og kemikalier fra vores spildevand, som finder vej til grundvandet via utætte kloakker og overløb fra rensningsanlæg – sådan kunne vi fortsætte.

En af de alvorligste faktuelle trusler imod grundvandet er grundstoffet arsen.

Arsen, som er naturligt forekommende i større dybder og tidligere har været brugt til trykimprægning af træ (f.eks. jernbanesveller), er både giftigt og kræftfremkaldende.

Arsen indgår i arsenik, som igennem tiderne har været brugt til at myrde alt fra rotter til konger og kejser – med Napoleon som den nok mest kendte.

17 procent af alle danske vandværker havde i 2008 så store problemer med arsen, at de overskred den fastsatte grænseværdi (GEUS-rapport fra 2009).

Problemet er i følge fagfolk stigende og indenfor overskuelig tid bliver det nødvendigt at rense al drikkevand på grund af arsen. Hvor er de nyere målinger omkring dette og hvor er den offentlige debat?

Selv om der også findes arsen i vores mad, er problemet alligevel større i drikkevandet. Det hænger sammen med, at arsen i mad normalt er bundet som organiske forbindelser, der er mindre giftige end de uorganiske forbindelser, som findes i grundvandet.

Så kære aktive politikere – I fokuserer på noget, som I tror er et problem, og bevidst eller ubevidst lukker I øjnene for en veldokumenteret trussel – som folk faktisk kan dø af. Lad os få en nuanceret debat med proportionerne i orden, så den regulering, der skal til, kan foregå på et oplyst grundlag og vi kan bevare vores gode drikkevand.

PÅ KANTEN

Wegner - stolens mester

STOLENS MESTER: Vi oversvømmes i disse år af retrobølgen. Især unge og yngre mennesker lader sig inspirere af 50'erne, 60'erne og 70'ernes møbeldesign og boligindretning. En af de møbeldesignere, som rangerer højest, er Hans J. Wegner (1914-2007). Hans stoledesign har opnået kulturstatus, og mange kalder ham ganske enkelt stolekongen.

Men hvordan opnår man at blive kaldt stolens mester? Det handler nok mest om en utrættelig kærlighed til træ og møbelkunst gennem et langt liv. Wegner var født i Tønder som søn af en skomagermester, og voksede op med en dyb respekt for håndværkermæssig kunsten og materialernes iboende egenskaber, og kom i lære som snedker på H. F. Stahlbergs snedkerværksted. Her blev Wegner udlært i 1931 og arbejdede herefter tre år som svend. Efter soldatertiden gennemførte han Teknologisk Instituts snedkerkursus, som bl.a. indebar, at han skulle foretage opmålinger af stillemøbler, der var udstillet på Kunstindustrimuseet (Danmarks Designmuseum).

Denne erfaring samt de årlige møbeludstillinger, som blev holdt på Københavns Snedkerlaug, inspirerede i den grad den unge Wegner, der besluttede at blive møbeldesigner. Han begyndte i 1936 på Kunsthåndværkerskolen (Dansk Designskole). Så fulgte et par år på Erik Møller og Flemming Lassens tegnestue i Aarhus. I 1940 fik han nyt arbejde på den tegnestue, som Erik Møller og Arne Jacobsen havde etableret i forbindelse med opførelsen af Aarhus Rådhus, hvor Wegner tegnede enkle, smukt udformede møbler

ud fra mottoet: "at skrælle den udvendige stil af gamle stole og lade dem fremstå i deres rene konstruktion".

Herefter fulgte tre år med egen tegnestue i Aarhus, hvor Wegner sammen med Børge Mogensen designede en række billige, men kvalitetsprægede møbler til FDB. Så gik turen tilbage til København. I 1960 bragede den internationale succes igennem med "Den runde Stol (1949)", som amerikanerne kaldte "The Chair". Tv-stationen CBS købte 12 "Runde stole" til den berømte tv-debat forud for præsidentvalget mellem John F. Kennedy og Richard Nixon.

Da havde Wegner allerede opnået stor succes i Skandinavien, som en af de førende skikkelser i "Danish Modern"-bevægelsen, hvor bestsellerne var "Kinastolen" fra 1943, "Påfuglestolen" fra 1947 og "Y-stolen" fra 1950. Stole som er kendt af rigtig mange danskere. Om visionen for stolene, som blev produceret på møbelfabrikker som Getama, Fritz Hansen og Carl Hansen & Søn m.fl., forklarede Wegner: "så enkle og ægte som muligt for at vise, at vi kunne skabe med vore hænder,

og for at forsøge at give træet liv, at give det ånd og vitalitet, og for at få ting til at blive så naturlige, at de kunne have været fremstillet af os". Altså et særligt, organisk skandinavisk formudtryk.

Wegner holdt dog aldrig op med at tegne stole. I alt 500 blev det til i løbet af et langt liv, for som han sagde: "der er sgu ´ aldrig noget, der er sådan, at det ikke kan laves bedre". At stoledesign ikke bare handler om noget at sidde på eller til at gynge i, men langt snarere rummer en filosofi og en livsholdning vidner følgende udtalelse fra stolemesteren om: "Det er, som om det med "stolen", det er noget sludder. For stolen er der ikke. Jeg har på fornemmelsen, at den forskyder sig længere og længere væk, jo mere jeg arbejder med den. Det gør den måske, måske ikke. Man kan ikke lave noget, der er endeligt. Det kan kun folk, der ikke forstår, hvad det drejer sig om, sige. Jeg mener stadigvæk, det kan gøres bedre – måske altså bare med fire lige pinde ..." (1992).

At det ikke er ligegyldigt, hvad vi omgiver os med, er et faktum. At vi omgiver os med forskellige møbler, er et andet faktum. Sandt er det så også, at alt fra en stol til en salatskål rummer værdier og idealer. Et syn på, hvad et godt menneskeliv er og visioner for, hvordan det skal leves. Jeg mindes min ungdom i 70'erne og 80'erne, hvor jeg beundrede de enkle former og den ro, som jeg mødte i stuer befolket med skandinavisk design.

Den sidste skoledag i 1979 blev indledt med rundstykker hos den elskede klasse lærer, Mogens Holm, hvor Verner Pantons smukke, hvide "Panthella" lyste sammen med et par stilfulde messingtager på klaveret, mens mine øjne fæstnede sig ved et par safaristole. Som jeg husker det. Min erfaringshorisonts indbegreb af modernitet og nytænkning, ligesom besøg hos min onkel og tante, som havde en hel opholdsstue befolket med Wegner-møbler, hvor der var kamp om at få lov til at sidde i de to Bamsestole betrukket med klassisk, mørkeblå uld.

For hvad er det denne skandinaviske møbelstil af-

spejler? Jo netop ro, klarhed og harmoni, men også et ideal om et liv, som handler om at arbejde og udvikle sig. Jeg læste for nylig en amerikans dom over vi danskeres indretningsidealer, som jo lever i bedste velgående. Hun nød synet af de smukke stuer med danske møbeldesigns fra Wegner m.fl.'s hånd, men undrede sig over al den amatørkunst vi havde på væggene, ligesom det undrede hende, at vi ikke havde møbler, hvor vi virkelig kunne slappe af. I næsten alle danske hjem, som hun besøgte, savnede hun en dyb sofa med bløde puder. Og hun spurgte undrende til, hvornår vi danskere slappe af? Ja, hvornår gør vi det? Jeg mindes studietiden i Norge, hvor ældre studiekammerater hånlige tale om den dårlige smag, som gjorde, at mange nordmænd købte såkaldte "Buddingmøbler". Måske købte de dem ikke kun pga. stilen, måske købte de dem for virkelig at slappe af.

Personligt har jeg selv erhvervet en del møbler i den skandinaviske stil. De er svære virkelig at slappe af i, men jeg skal jo også arbejde og udvikle mig. Eller skal jeg? Kan man blive ved med det? Måske er tiden inde til at kombinere det smukke, skandinaviske design med et blødere og mere komfortabelt møbeldesign. Og det behøver stuerne ikke at blive stilløse af. Kom frit frem, unge designtalenter! Nu er tiden kommet til at gå et skridt videre end Wegner!

Men for virkelig at forstå Wegners indsats, bør enhver med interesse for møbler besøge det gamle vandtårn i Tønder, som hylder bysbarnets livsværk med en udsøgt samling af stole fra mestrens hånd. Jeg ved det. For jeg har selv været der.

MARIA STENSGÅRD POULSEN

er lektor i gymnasieskolen. Cand. mag. i kunsthistorie og dansk, Aarhus Universitet 2009. Censor ved Lærer- og pædagoguddannelsen. Hjemmeside: www.mariastensgaard.dk.

STATSMINISTEREN

